

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ ТА НАУКИ УКРАЇНИ
ХМЕЛЬНИЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

ПРИТВЕРДЖУЮ
Проректор з НПП
.....С.А Матюх
.....2021 р.

ПРОГРАМА

фахового вступного випробування для абітурієнтів,
що вступають на
спеціальність 291 «Міжнародні відносини, суспільні комунікації та
регіональні студії»
галузі знань 29 «Міжнародні відносини»
за спеціалізацією «Міжнародна інформація»
другого (магістерського) рівня вищої освіти

Програма розглянута на засіданні кафедри міжнародних відносин та туризму
(протокол № 7 від « 21 » грудня 2020 р.)

Завідувач кафедри _____ д.е.н., проф. Журба І.Є.

Програма схвалена Вченою радою факультету міжнародних відносин
(протокол № 7 від « 25 » січня 2021 р.)

Декан факультету _____ д. пед. н., проф. Третько В.В.

Хмельницький, 2021

ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Фахове вступне випробування проводиться приймальною комісією Хмельницького національного університету. Під час виконання завдання перевіряються знання, вміння та навички абітурієнтів щодо розв'язання певних завдань з міжнародних відносин та професійно-орієнтованих дисциплін інформаційно-аналітичного забезпечення зовнішньополітичної та зовнішньоекономічної діяльності.

Структура екзаменаційного білету містить п'ятдесят тестових запитань, які охоплюють основні групи знань і вмінь, передбачених кваліфікаційними вимогами до фахівця-міжнародника за спеціалізацією «Міжнародна інформація». Перевіряються основні знання і вміння з міжнародних відносин та зовнішньої політики, інформаційно-аналітичного забезпечення міжнародних відносин, міжнародної інформації та комунікації. Оцінюється тестове завдання за 200-бальною шкалою (від 100 до 200 балів). Кожне тестове питання оцінюється рівною кількістю балів.

ЗМІСТ

Розділ 1. Міжнародні відносини та зовнішня політика	4
Тема 1.1. Історія політичних і правових вчень	4
Тема 1.2. Дипломатична і консульська служба.....	5
Тема 1.3. Теорія міжнародних відносин	6
Тема 1.4. Зовнішня політика України	9
Тема 1.5. Міжнародні відносини та світова політика.....	10
Розділ 2. Інформаційно-аналітичне забезпечення міжнародних відносин	13
Тема 2.1. Аналіз зовнішньої політики.....	13
Тема 2.2. Інформаційно-аналітична діяльність в системі міжнародних відносин	14
Тема 2.3. Теорія прийняття рішень в системі міжнародних відносин.....	15
Розділ 3. Міжнародна інформація та комунікація	17
Тема 3.1. Міжнародна інформація.....	17
Тема 3.2. Зв'язки з громадянською.....	19
Тема 3.3. Конфліктологія та теорія переговорів	21

ЗМІСТ ФАХОВОГО ВСТУПНОГО ВИПРОБУВАННЯ

Розділ 1. Міжнародні відносини та зовнішня політика

Тема 1.1. Історія політичних і правових вчень

Загальні особливості політико-правової думки країн Стародавнього Сходу: Єгипет, Месопотамія, Індія, Китай. Характерні особливості політично-правової свідомості Античних греків. Особливості політико-правової свідомості Античних римлян. Християнська ідеологія як основа Середньовічної політико-правової думки. Августин Аврелій. Політико-правові ідеї Марселя Надуанського та Середньовічне відродження юриспруденції. Загальні особливості формування мусульманського права (іджама, кіяс, іджтіхад). Винятковість ісламської політичної свідомості (халіфат, імамат). Ідейний зміст епохи Відродження та Реформації. Нікколо Макіавеллі та його наука про політику. Світоглядна революція ідеологів Реформації (Мартін Лютер, Жан Кальвін). Зміст ідеології політико-правових вчень Нового часу. Джерела формування та зміст ідеології Просвітництва. Ідея національної держави та політико-правові дефініції Жан Жака Руссо. Політико-правові концепції творців незалежності США (Бенджамін Франклін, Томас Пейн, Томас Джефферсон, Джон Адаме). Ідейні та суспільно-політичні наслідки Великої Французької буржуазної революції. Вчення про державу і право Імануїла Канта. Політико-правове вчення Георга Вільгельма Фрідріха Гегеля. Теорія утилітаризму Ієремії Бентама. Апологія лібералізму Джона Стюарта Міля та аналіз проблем демократії Алексеїса де Токвіля. Політико-правові утопії ідеологів соціалізму (Анрі Сен-Сімон, Шарль Фур'є, Роберт Оуен). Ідеї Огюста Конта та наслідки їх реалізації в сфері суспільно-політичних наук. Позитивістські концепції правників та державознавців XIX ст. (Рудольф фон Ієрнінг, Людвіг Гумплович, Герберт Спенсер). Романтизм політико-правового вчення Фрідріха Шлегеля. Особливості політико-правового вчення марксизму. Політичні і правові ідеї та вчення XX ст. Реформаційні та гуманістичні ідеї в Україні (Юрій Дрогобич(Котермак),

Станіслав Оріховський (Роксолан)). Політико-правові погляди та ідеї державності в Гетьманщині (Богдан Хмельницький, Іван Виговський, Іван Мазепа). Політико-правові погляди Пилипа Орлика, його Конституція. Ідеї Просвітництва в Україні. Етико-гуманістична концепція Григорія Сковороди. Політико-правові ідеї в Україні середини ХІХ ст. (Кирило-Мефодіївці, Громадівці, Михайло Драгоманов). Різноманіття політичних концепцій епохи Української революції (Михайло Грушевський, Симон Петлюра, Вячеслав Липинський). Теорія нації Дмитра Донцова. Державницька концепція Миколи Спіборського.

Тема 1.2. Дипломатична і консульська служба

Принципи, форми організації і методи роботи дипломатичної служби України. Центральні (внутрішні) органи зовнішніх зносин. Закордонні органи зовнішніх зносин. Міжнародно-правове визнання держави і проблема встановлення дипломатичних відносин. Відкриття дипломатичних представництв. Завершення дипломатичної місії. Внутрішня організація роботи дипломатичних представництв. Персонал дипломатичних представництв. Дипломатичний корпус. Дуайен. Функції дипломатичних представництв. Засоби виконання дипломатичних функцій. Поняття дипломатичних привілеїв та імунітетів. Початок і завершення дії дипломатичних привілеїв та імунітетів. Види дипломатичних привілеїв та імунітетів. Основні умови та принципи встановлення консульських відносин і відкриття консульських установ. Призначення глави консульської установи. Завершення консульської місії. Структура і персонал консульських представництв. Внутрішня організація і методи роботи консульського представництва. Функції консульських установ. Засоби виконання консульських функцій. Поняття консульських привілеїв та імунітетів. Роль і значення інституту постійних представництв при міжнародних організаціях в сучасній дипломатичній службі. Структура та персонал постійних представництв. Функції постійного представництва і засоби їх виконання.

Поняття і види міжнародних конференцій і нарад, їх роль і місце в сучасній міжнародній практиці. Порядок скликання і проведення міжнародних конференцій. Організаційні форми роботи міжнародних конференцій та нарад. Поняття спеціальних місій. Зростання ролі і значення спеціальних місій на сучасному етапі. Класифікація спеціальних місій. Основні форми дипломатії спеціальних місій. Склад спеціальної місії, її повноваження, функції і засоби їх виконання. Торгівельні представництва як складова частина дипломатичних представництв. Структура і персонал торговельних представництв. Поняття і зміст письмових актів дипломатії. Дипломатичне листування як одна з форм дипломатії. Поняття дипломатичного протоколу. Виникнення і становлення дипломатичного протоколу: основні етапи історичного розвитку. Організація протокольних заходів. Поняття дипломатичного церемоніалу та етикету. Національні особливості норм дипломатичного протоколу. Протокольні візити, порядок їх організації. Дипломатичні прийоми як форма зовнішньополітичної діяльності. Методи підготовки і організації прийомів. Дипломатичний етикет як норма поведінки дипломата під час прийому. Поняття етикету. Функції етикету.

Тема 1.1. Теорія міжнародних відносин

Об'єкт і предмет теорії міжнародних відносин. Функції теоретичного узагальнення теорії міжнародних відносин та її особливості. Роль прикладного аналізу міжнародних відносин у системі сучасних наукових знань. Методологічні принципи теорії міжнародних відносин та класифікація основних методів теоретичних досліджень. Неформальні методи. Формальні методи. Методи аналізу ситуації. Прогностичні методи. Базові методики прикладного аналізу міжнародних відносин (експлікативні, пояснювальні методи). Роль математичних засобів у прикладному вивченні міжнародних відносин. Квантифікація і формалізація змістовних моделей міжнародних ситуацій та процесів. Динамічні моделі як засіб описування поведінку суб'єктів міжнародних відносин у часі. Використання обчислювальної техніки при аналізі

міжнародних ситуацій і процесів. Вивчення міжнародних відносин з позицій прикладного моделювання. Системний підхід. Міжнародні відносини в історії соціально-політичної думки. Християнсько-нормативний напрямок теоретичних досліджень у сфері міжнародних відносин. Християнсько-позитивістський напрямок теоретичних досліджень у сфері міжнародних відносин. Атеїстично-марксистських напрямків теоретичних досліджень у сфері міжнародних відносин. Основні школи і напрямки в теорії міжнародних відносин: класичні і сучасні. Канонічні парадигми в теорії міжнародних відносин. Ліберально-ідеалістична парадигма. Парадигма політичного реалізму. Марксистсько-ленінська парадигма. Модернізм. Транснаціоналізм, теорії інтеграції та взаємності. Неореалізм. Неолібералізм. Неомарксистизм. Загальна концепція міжнародних відносин як окремої форми суспільних відносин всього людства. Теоретичні дослідження міжнародних відносин як явища в епоху Античності, Середньовіччя та Нового часу. Сучасні концепції міжнародних відносин. Зміст поняття „міжнародні відносини” і його якісні характеристики. Природа сучасних міжнародних відносин та тенденції їх розвитку. Інтернаціоналізація і глобалізація як явище сучасного міжнародного життя. Наслідки впливу сучасної техносфери на розвиток міжнародних відносин. Типологія міжнародних відносин. Зміст поняття „світовий розвиток”. Зміст поняття „розвиток”. Зміст понять „розвиток суб’єктів міжнародних відносин”, „системи міжнародних відносин” і „розвиток суспільства”. Зміст поняття „світовий розвиток” в концепціях представників різноманітних шкіл і напрямків в. Глобалізація як одна із провідних тенденцій світового розвитку. Міжнародні відносини і тенденції світового розвитку в контексті історичного процесу. Сучасні тенденції світового розвитку в контексті глобалізації. Характер законів у сфері природничих і соціально-гуманітарних наук. Закони у сфері міжнародних відносин і їх особливості. Зміст закономірностей міжнародних відносин. Зміст закономірностей в рамках державно-центристської парадигми міжнародних відносин. Універсальні закономірності міжнародних відносин. Особливості та основні напрямки системного підходу в аналізі міжнародних відносин. Типи і структури

міжнародних систем Закони функціонування й трансформації міжнародних систем ..... Середовище системи міжнародних відносин Вплив тенденції світового розвитку на процес формування учасників міжнародних відносин Зміст понять „учасник міжнародних відносин”, „міжнародний актор” і „суб’єкт міжнародних відносин” Держава як суб’єкт світової політики і міжнародних відносин та процесі її становлення Реалізація принципу національно-державного суверенітету у сфері міжнародних відносин Держава як суб’єкт міжнародних відносин в умовах глобалізації Міжнародні міжурядові організації Сутність і види міжнародних неурядових організацій Зміст понять „потреби” та „інтереси” суб’єктів міжнародних відносин Зміст поняття „цілі” в міжнародних відносинах Засоби і стратегії учасників міжнародних відносин Зміст поняття „засоби” в міжнародних відносинах Зміст поняття „стратегія” в міжнародних відносинах Типологія стратегій суб’єктів міжнародних відносин Взаємозв’язок стратегії і дипломатії Зміст понять „сила” та „могутність” в міжнародних відносинах Засоби силової політики у міжнародних відносинах Взаємодія права і моралі у міжнародних відносинах Особливості регулятивної ролі міжнародного права Зміст поняття „міжнародне право” в міжнародних відносинах Історичні форми міжнародного права Сучасне міжнародне право та його принципи Регулятивна роль міжнародного права Дієвість моральних норм у міжнародних відносинах Головні вимоги міжнародної моралі Регулююча функція моралі у міжнародних відносинах Міжнародна мораль і світовий соціальний прогрес Зміст поняття „міжнародний конфлікт” Зміст понять „суперечність-конфліктність-конфлікт” Зміст понять „міжнародний конфлікт” і „міжнародна криза” Класифікація міжнародних конфліктів за типами Критерії класифікації міжнародних конфліктів та характеристика основних їх типів Зміст і структура міжнародного конфлікту Фази розвитку міжнародного конфлікту Зміст понять „міжнародне співтовариство” і „міжнародна інтеграція” Типи міжнародного співробітництва Інтеграційні процеси та їх рівні Теоретичні моделі міжнародного співробітництва Теоретичні моделі міжнародної інтеграції Історичні типи міжнародного порядку в рамках Вестфальської системи міжнародних відносин

Формування сучасного глобального світового порядку
Формування нової
Постфестфальської системи міжнародних відносин як закономірний процес
становлення світового порядку
Контури нового світового порядку на початку
XXI століття

Тема 1.4. Зовнішня політика України

Актуальність, предмет і завдання курсу, його місце в системі вивчення міжнародних відносин. Базові поняття: міжнародні і міждержавні відносини України, зовнішня політика, зовнішня політика України, світова політика, геополітика. Геополітичні та культурно-історичні підстави зовнішньої політики України. Поняття геополітичного виміру нашої держави. Міркування відомих людей про геополітичне призначення (місію) України. Закономірний аспект зовнішньополітичного призначення України та сучасний рівень його реалізації. Співвідношення внутрішньої та зовнішньої політики держави в українському варіанті. Місце та особливості українського питання в світовій політиці нового та новітнього часу. Використання історичного досвіду організації і проведення зовнішньої політики України в сучасних умовах. Особливості і динаміка міжнародного утвердження України. Теоретико-правові засади зовнішньої політики України. Основні принципи і особливості зовнішньої політики України. Завдання та функції зовнішньої політики України. Становлення і функціонування МЗС України. Організація представництв України за кордоном. Іноземний дискорпус в Україні. Місце і роль України на пострадянському просторі (за Збігневом Бжезінським) та умови їхньої реалізації. Становище, наміри і співробітництво України в рамках СНД. Зовнішньополітичні аспекти набуття Україною статусу без'ядерної держави ("денуклеаризація"). Розгляд відносин України зі США: віхи, напрямки, проблеми. Відносини особливого партнерства України і Канади: підстави, етапи, наслідки. Українсько-німецькі стосунки. Українсько-італійські стосунки. Стан і перспективи розвитку співробітництва з Великою Британією та Францією. Українсько-японські

відносини. Місце країн Центрально-Східної Європи у зовнішній політиці України. Динаміка і особливості польсько-українських відносин. Українсько-румунські відносини. Зовнішньополітичні зв'язки України з Угорщиною, Словаччиною, Болгарією та Чехією. Балто-Чорноморський простір і Україна. Європейський вибір України та його реалізація. Українсько-китайське співробітництво. Зовнішня політика України в Південній Азії та Австралії. Зовнішня політика України в Передній Азії. Зовнішня політика України на близькому Сході і в зоні Перської затоки. Зовнішня політика України в Латинській Америці. Тенденції і перспективи зовнішньої політики України в Африці. Діяльність України в ООН та її органах. Співробітництво України зі спеціалізованими міжнародними установами та агенціями. Україна і НАТО: зв'язки і перспективи. Вироблення і реалізація стратегії інтеграції України до ЄС. Забезпечення національних інтересів і національної безпеки як критеріїв ефективності зовнішньої політики України. Економічні аспекти національної безпеки України в зовнішній політиці України. Зовнішня політика України і міжнародний інформаційний простір: забезпечення безпеки інформаційного поля.

Тема 1.5. Міжнародні відносини та світова політика

Потсдамська мирна конференція та її основні рішення. Мирні договори з Європейськими союзниками Німеччини. Далекосхідне мирне врегулювання (1945-1951 рр.). Нові явища і тенденції в міжнародних відносинах після II світової війни. Суть та причини «холодної війни». Початковий етап «холодної війни» (друга половина 40-х рр.). Основні зміни в політиці «холодної війни» в 1950-60-і рр. Російсько-американські відносини 1945-1953 рр. Основні події та зміни в Російсько-американських відносинах 1953-1961 рр. Карибська криза: передумови, суть, результати. Російсько-американські відносини 1965-1982 рр. Управління окупованою Німеччиною в 1945-49 рр. «Німецьке питання» в 1950-х рр. Берлінські кризи 1958 і 1961 рр. : причини, суть, наслідки. «Нова східна політика» уряду ФРН (кінець 1960-х – поч.1970-х рр.) та її реалізація.

Передумови політики розрядки в Європі. Перші кроки політики розрядки. Підготовка, хід і результати Хельсінської наради. Подальший розвиток процесу НВСС після Хельсінкі. Причини деколонізації. Характеристика першої хвилі деколонізації. Особливості другої хвилі деколонізації. Третя хвиля деколонізації. Становлення та розвиток Руху неприєднання. Утворення і початок діяльності ООН. Миротворча діяльність ООН. Внесок ООН у вирішення соціально-економічних питань. Спеціалізовані організації ООН і їх діяльність. Становлення соціалістичної системи в Європі. Інтеграційні процеси в рамках соціалістичної системи. Кризові явища в розвитку соціалістичної системи та їх вирішення. Радянсько – Югославський конфлікт. Події 1956р. в Угорщині: міжнародний аспект. Кризові явища соціалістичної системи кінець 1960-х – початок 1980-х рр. Історія ідеї об'єднаної Європи. Початок західноєвропейської інтеграції (до поч. 1950-х рр.). Утворення та розвиток в 1950-60-х рр. «Спільного ринку». Розвиток інтеграційних процесів в Західній Європі протягом 1970-80-х ків. Створення та розвиток до кінця 1980-х рр. НАТО. Створення та діяльність СЕАТО, СЕНТО, АНЗЮС. Зовнішня політика Японії – основні напрямки і зміни. Японо – американські відносини. Японо – радянські відносини. Відносини Японії з країнами Східної Азії. Зовнішня політика КНР в 1950-60-х рр. Еволюція зовнішньої політики КНР протягом 1970-80-х рр. Корейська війна: передумови, хід, наслідки. Дві Кореї в системі міжнародних відносин (1950-80-і рр.). Індокитайська війна 1945-54 рр. Агресії США в Індокитаї. Проблеми Камбоджі: міжнародний аспект. Інтеграційні процеси в Південно- Східній Азії. АСЕАН. Основні напрямки зовнішньої політики Індії. Індонезійські відносини. Проблема Бангладеш. Виникнення близькоєвропейського конфлікту в кінці 1940-х рр. Міжнародні відносини на Близькому Сході в 1950-і рр. Суецька криза. Арабо – ізраїльська війна 1967р.: передумови, хід, результати. Арабо – ізраїльська війна 1973р.: передумови, хід, результати. Кемп-Девідський процес. Початок мирного врегулювання на Близькому Сході. Єврейське питання в світовій політиці: історія виникнення і розвитку до кінця 1940-х рр. Іранське питання в міжнародних відносинах 1940-

80-і рр. Афганське питання в міжнародних відносинах 1970-80-х рр. Основні тенденції розвитку міжнародних відносин в Латинській Америці. Розвиток ОАД. Латиноамериканська інтеграція. Становлення між африканської системи міжнародних відносин. Основні проблеми міжнародних відносин в Африці. Інтеграційні процеси на африканському континенті. Міжнародна ситуація в першій половині 1980-х рр. Міжнародне значення перебудови в СРСР. Крах радянсько-блоку в Європі. Об'єднання Німеччини: міжнародний аспект. Розкол СРСР як міжнародна проблема. США в світовій політиці 1991-2007 рр. Нові тенденції в міжнародних відносинах після 11 вересня 2001р. Війна 2003 р. проти Іраку як міжнародна проблема: аналогія з «Бурею в пустелі». Міжнародна ситуація навколо Іраку на середину 2007р. Розвиток в 1990-і рр. Європейської інтеграції. Нові явища і проблеми в Європейській інтеграції в XXI ст.. Причини війни на Балканах в 1990-і рр. Перший етап балканської війни (до 1995р.). Розвиток подій на Балканах в 1998-2007рр. Палестинська проблема 1990-2007рр.: основні події та явища. Японія в системі міжнародних відносин 1990-2007рр. Основні події та явища в міжнародних відносинах КНР в кінці XX на початку XXI ст.. «Гарячі точки» міжнародних відносин в Азії (Ліван-Ізраїль, Індія-Пакистан, Афганістан, Північна Корея, Іран). Основні зміни та події в міжнародних відносинах країн Латинської Америки 1990-2007рр. Міжнародна ситуація 1990-2007рр. в Африці. Діяльність в 1990-2007рр. ООН. Розвиток в кінці XX на початку XXI ст.. НАТО. Рух приєднання в 1990-2007рр. Російська Федерація в світовій політиці 1991-2007рр. Перспективи розвитку міжнародних відносин в XXI ст..

Розділ 2. Інформаційно-аналітичне забезпечення міжнародних відносин

Тема 2.1. Аналіз зовнішньої політики

Поняття аналізу зовнішньої політики. Критерії можливостей застосування результатів аналітичного дослідження. Види аналізу зовнішньої політики. Зміст теоретичного аналізу зовнішньої політики. Принципи та методи застосування раціональної політики. Зміст раціонального методу ухвалення рішень. Зміст прикладного аналізу зовнішньої політики. Зміст оцінювання зовнішньої політики. Суть раціональних методів і принципів оцінювання зовнішньої політики. Суть емпіричних (біхевіорестичних) методів аналізу зовнішньої політики. Види та класи емпіричного оцінювання. Метод послідовних обмежених порівнянь при ухваленні рішень. Змішано-скануючий метод ухвалення рішень. Аналіз витрат і результативності при визначенні дієвості зовнішньої політики. Аналіз витрат і вигод при визначенні дієвості зовнішньої політики. Зміст системного підходу до аналізу зовнішньої політики. Рівні, етапи та принципи системного аналізу. Аналіз потенціалу держави за Р. Боском. Детермінанти зовнішньої політики за Ф. Браїяром. Суть “Квадрата проникнення інформації” Б.Грушша. Суть контент-аналізу. Об’єкти контент-аналізу. Особливості масової інформації як об’єкту контент-аналізу. Контент-аналіз комунікаційного ланцюжка Г.Лассвела. Завдання контент-аналізу повідомлень зовнішньої політики за М. Лаурієтін. Способи досягнення надійності контент-аналізу. Шляхи досягнення надійності, достовірності та валідності результатів контент-аналізу. Стадії здійснення контент-аналізу. Категорії та одиниці контент-аналізу. Типи і види контент-аналізу. Моделі пропагандистських комунікацій. Модель „Викривленого джерела” в пропагандистському аналізі. Модель „Легітимізації джерела” в пропагандистському аналізі. Модель „Використання чуток” в пропагандистському аналізі. Схема пропагандистського аналізу Г.Джовета і В.О’Доннелл. Аналіз техніки впливу пропагандиста. Аналіз спеціальних технік пропаганди. Аналіз прийомів досягнення ефективності пропагандистського впливу. Складові аналізу ОІР за Д. Вінером. Суть

психологічного аналізу. Мотиваційний аналіз поведінки ОПР. Когнітивне картування при аналізі зовнішньої політики. Операційне кодування при аналізі зовнішньої політики. Нарративний аналіз. Зміст поняття "аналітичне поле". Аналітичне поле об'єктних обмежень. Поняття „Груп тиску” та соціальних ілейфів. Аналітичне поле мотивацій. Значення виявлення потреб суб'єктів, акторів, учасників міжнародних відносин. Виявлення доміант у міжнародних відносинах. Значення виявлення інтересів сторін і шляхів їх задоволення. Визначення центру взаємодії міжнародних інтересів і виявлення преференцій сторін. Співставлення інтересів сторін за аналітичним полем мотивації. Аналітичне поле цільових установок. „Дерево цілей” та правила цільового аналізу. Аналітичне поле ресурсних обмежень. Застосування ресурсних обмежень при аналізі зовнішньої політики. Визначення ресурсних можливостей сторін взаємодії у міжнародних відносинах. Визначення сумарного ресурсу сторони взаємодії у міжнародних відносинах. Клаузула Кана за аналітичним полем ресурсних обмежень. Визначення могутності сторін за аналітичним полем ресурсних обмежень. Аналітичне поле альтернатив

Тема 2.2. Інформаційно-аналітична діяльність в системі міжнародних відносин

Інформаційно-аналітична робота у сфері міжнародних відносин і зовнішньої політики. Пізнавальна діяльність у міжнародних відносинах. Перетворювальна функція ІАР у міжнародних відносинах. Рівні і форми ІАР. Критерії оцінки аналітичної міжнародної інформації. Основні визначення (методологія, методологія науки, методологія аналітичної роботи, метод, підхід, прийом, спосіб, процедура, методика). Рівні методології. Принципи і підходи до методології ІАР. Характеристики системного підходу. Основні задачі системного підходу. Основні принципи системного аналізу. Етапи системного аналізу конкретної проблемної ситуації. Принципи дослідження “м'яких” систем. Основні етапи моделювання “м'яких” систем. Когнітивне моделювання

міжнародних відносин. Структурні та динамічні моделі міжнародних відносин. Основні визначення (зміст, суб'єкт, об'єкт та предмет ІАР, ситуація, проблема, проблемні та інформаційні ситуації). Характеристики проблемних ситуацій. Компоненти проблемних ситуацій. Характеристики процесу ІАР. Стадії (етапи) ІАР. Засоби ІАР. Припущення. Передбачення і прогнозування. Методи прогнозування. Види джерел інформації. Типи документів. Деякі властивості інформаційних документів. Основні властивості повідомлень. Взаємозв'язок джерел і каналів міжнародної інформації. Види інформаційного пошуку. Регламенти пошуку. Методи пошуку інформації. Надійність і достовірність документів. Загальні принципи аналізу документів. Класичні методи аналізу документів. Сутність і можливості контент-аналізу. Загальні характеристики процесу контент-аналізу.

Тема 2.3. Теорія прийняття рішень в системі міжнародних відносин

Функція прийняття рішень. Організаційні аспекти прийняття рішень. Методологічні основи й концептуальні підходи в теорії прийняття рішень. Етапи системного аналізу. Проблема ситуація, мета, переваги, критерії, обмеження. Етапи процесу прийняття рішень. Основні положення концепції прийняття рішень. Формалізація мети в задачах прийняття рішень, поняття функції корисності. Класифікація задач прийняття рішень. Недоліки ідеї оптимальності. Детерміновані задачі в умовах визначеності оптимізації: лінійні, нелінійні, дискретні. Точні й наближені методи рішення. Лінійна оптимізаційна задача та транспортна задача. Збалансованість задачі. Поняття про дефіцитність та цінність ресурсів. Некритеріальне структурування альтернатив. Класифікація, стратифікація, ранжування. Метод рядкових сум. Метод Сааті. Оптимальні, ефективні рішення. Множина Парето. Аксиоматичні й евристичні методи прийняття рішень у багатокритеріальних задачах. Приведення багатокритеріальної задачі до однокритеріальної. Методи пріоритету часткових критеріїв: метод головного критерію, метод послідовних поступок, метод

глобального (зведеного) критерію. Адитивна та мультиплікативна згортка критеріїв. Критерій Байсеа-Лапласа, Вальда, Севіджа, Гурвіца. Похідні критерії. Границі використання критеріїв корисності. Статистичні ігри із проведенням одиничного експерименту. Простір вибірок. Вирішальна функція. Функція ризику. Принципи вибору стратегій у грі з експериментом. Антагоністичні ігри. Стратегії гравців. Матриця гри. Верхня й нижня ціни гри. Сідлові точки. Чисті й змішані стратегії. Теорема про мінімакс. Функція втрат. Оптимальні змішані стратегії і їхні властивості. Активні стратегії. Зведення гри до задачі лінійного програмування. Фізична суміш стратегій. Теорія розв'язання конфліктів Фрезера та Хайнеля. Принципи групового вибору: правило більшості, принципи диктатора, принцип Парето. Експертні оцінки. Види оцінювання експертів. Обробка експертних оцінок. Оцінки узгодженості експертів. Побудова відносини переваги. Методи Електра. Ранжування альтернатив на основі переваг експертів. Ранжування (упорядкування) при декількох критеріях.

Розділ 3. Міжнародна інформація та комунікація

Тема 3.1. Міжнародна інформація

Світовий інформаційний простір, його еволюція у другій половині ХХ ст. Міжнародна комунікація і проблеми глобального міжнародного розвитку. Декларація глобальної цивілізації, 2001. Глобалізація комунікації. Критерії глобалізації. Вплив комунікаційних процесів на світову політику та економіку. Концепція глобального інформаційного (постіндустріального) суспільства в працях Д.Белла, О.Тоффлера, З.Бжезинського, С.Масуди. Моделі побудови інформаційного суспільства. Окінавська хартія глобального інформаційного суспільства, 2000. Антиглобалістські теорії та рухи. Предмет, поняття і структура міжнародної інформації. Функції міжнародної інформації. Міжнародні інформаційні відносини. Глобальна інформаційна інфраструктура. Міжнародний інформаційний простір. Інформаційні ресурси та потенціал. Міжнародний обмін інформацією. Основи національної інформаційної політики: порівняльна характеристика. Структура і характеристика джерел міжнародної інформації. Міжнародні, регіональні та національні інститути як джерела міжнародної інформації. Структура і характеристика джерел міжнародної інформації (прямі, міжособистісні і опосередковані; офіційні і неофіційні; відкриті, закриті, конфіденційні). Міжнародні документи. Міжнародні ЗМК. Електронні ресурси. Джерела інформації для фірм, їх характеристика та класифікація. Поняття і структура інформаційної економіки. Динаміка міжнародного інформаційного ринку. Інформаційний бізнес ТІК. Мультимедійні, медійні, телекомунікаційні, аудіовізуальні та комп'ютерні ТІК. Боротьба за контроль над інформаційним простором України. Газетний ринок України: сучасне становлення. Стан телерадіопростору України. Діяльність національної ради з питань телебачення. Законодавство про інформацію і загроза втрати інформаційної незалежності держави. Інформаційна діяльність зовнішньополітичних відомств. Інформаційно-аналітичне забезпечення

функціонування дипломатичних установ, торгівельно-економічних місій та інформаційно-культурних центрів у країні перебування. Технології public relations (PR) у зовнішній політиці. Концепція інформаційно-аналітичного забезпечення зовнішньої політики України. Міжнародна інформаційна політика ЮНЕСКО. Програмні документи і принципи. Політичні проблеми концепції Нового міжнародного інформаційного порядку. Програма ЮНЕСКО "Інформаційне суспільство для всіх". Нова комунікаційна стратегія ЮНЕСКО. Основні документи 1989-2007 років. Всесвітні доповіді ЮНЕСКО з комунікації та інформації 1997-2007. Індекс становлення глобального інформаційного суспільства. Програми реалізації інформаційної політики ЮНЕСКО. Міжнародний акт про регулювання кіберпростору. Моделювання глобального інформаційного розвитку. Концентрація комунікації у Європі. Інформаційні аспекти європейських інтеграційних процесів. Європейське інформаційне суспільство. Доповідь М. Бангеманна "Європа і глобальне інформаційне суспільство: рекомендації для Ради Європи". Програма Ради Європи "Інформаційне суспільство - виклик для Європи". Європейська комунікація в контексті глобального міжнародного розвитку. Діяльність Ради Європи ЄС у галузі комунікації. Участь країн-членів у програмах Ради Європи та ЄС. Роль ЗМІ у проведенні демократичних реформ в країнах ЦСЄ. Інформаційна проблематика в рамках організації Центральноевропейська Ініціатива. Інформаційне політика країн Центральної та Східної Європи. Форум інформаційного суспільства країн ЦСЄ. Концепція формування єдиного інформаційного простору країн-учасниць СНД. Зміст та основні положення Софійської декларації Ради Європи - ЮНЕСКО про незалежні і плюралістичні засоби інформації у країнах Центральної та Східної Європи. Класифікація, мета та напрямки діяльності міжнародних неурядових організацій у галузі комунікації. Основні проекти і програми міжнародних неурядових організацій. Діяльність міжнародних неурядових організацій у галузі основних інформаційних прав і свобод людини. Міжнародний центр боротьби з цензурою. Вплив міжнародних інформаційних організацій на міжнародну політику.

Співробітництво неурядових інформаційних організацій з ООН в усіх галузях діяльності організації. "Добровольці ООН". Програма розвитку, освіти під патронатом НУО. НУО як піонер в нових інформаційних технологіях. Методи лобіювання інтересів. Діяльність інформаційних НУО в Україні, Японії, Німеччині. Видавнича діяльність інформаційних НУО. Визначення і зміст поняття "інформаційна безпека". Концепція міжнародної інформаційної безпеки. Основні положення і принципи. Зовнішні і внутрішні інформаційні загрози. Характеристика загроз. Національна безпека та заходи держави в галузі інформаційної безпеки. Захист національного інформаційного простору. Інформаційна безпека держави. Сучасні міжнародні інформаційні операції. Типологія інформаційних війн і методологія їх здійснення. Міжнародні кризові комунікації. Чинники дестабілізації держави. Інформаційне забезпечення міжнародних конфліктів. Превентивна дипломатія як вид кризових комунікацій. Інформаційне супроводження кризових процесів. Інформаційне забезпечення міжнародних переговорів. Специфіка переговорів з проблем зовнішньоекономічних відносин. Антикризові інформаційні кампанії. Інформаційний кризис-менеджмент.

Тема 3.2. Зв'язки з громадськістю

Паблік рілейншз у повсякденному житті. ПР і споріднена з ними діяльність. Вимоги до особистих якостей фахівця з ПР. Паблік рілейншз як наука і мистецтво. Боротьба за незалежність Сполучених Штатів Америки як каталізатор виникнення паблік рілейншз. Типи громадськості. Характерні ознаки громадської думки. "Батьки" ПР, їх внесок у розвиток зв'язків з громадськістю. Фінансові ПР. Специфіка. Характерні риси. Початок формування професійної системи зв'язків з громадськістю. Функції паблік рілейншз. "Частики" громадської думки. Умови виникнення професійного інституту ПР. Установки. Орієнтації. Основа мотиваційних факторів. Цільові

аудиторії (групи). Підходи при визначенні цільових груп громадськості. Групові інтерв'ю. Сучасний стан зв'язків з громадськістю в Україні та країнах СНД. Розвиток зв'язків з громадськістю в США. Причини їх становлення і поширення. Психологія громадськості. Вплив на громадськість Громадська думка, її формування. Визначення "зв'язки з громадськістю", або "наближ рілейншз". Принципи ПР. Глобалізація ПР. Прийняття Конституції США як зразок впливу на громадськість. Причини поширення ПР. Перспективи розвитку ПР-діяльності в Україні. Форми демократичних традицій в часи Київської Русі та козацької України. Дослідження громадської думки. Соціологічні дослідження. Чому ПР виникли саме в США? Поняття громадськості. Наукова база оволодіння ПР. Освіта фахівців з наближ рілейншз. Засоби впливу на людей у давні часи. Закони громадської думки. ПР для бізнесу. Робота з проблемами. Підготовка до кризи. Правила ПР-дій у випадку кризи. Правила підготовки та проведення спеціальних ПР-подій. Міжнародні ПР. Прес-центр, організація його діяльності, принципи роботи. Прес-секретар (речник), його роль, завдання, обов'язки. Складові іміджу держави. ПР-методи досягнення позитивних результатів. Спеціальні події, їх організація. Класичні правила організації ПР-діяльності. "Круглий стіл". Презентація. ПР силових структур та спецслужб. Що таке новини. Правила проведення прес-конференцій. Види ЗМІ, їх характерні ознаки. Основні завдання відповідального за зв'язки з пресою. Матеріали для преси. Кризові ПР. Що таке криза. Види криз. Планування ПР-діяльності. ПР для атомних станцій. Прийоми, їх диференціація. Церемонія відкриття. Типові помилки в кризових ПР. День відкритих дверей. 2. Конференції, їх види, підготовка, організація. Масові комунікації та ЗМІ. Виставки. Мета їх проведення. Принципи організації. Прес-конференція. Підготовка до прес-конференції. Роль мас-медіа в діяльності ПР. Фотографії, правила роботи з ними. Як поводитися з інформацією. Прес-реліз, правила його написання. Правила стосунків із журналістами. Добровільні помічники на виборах. Організація їхньої роботи. Історія виникнення лобіювання. Репортаж. Інтерв'ю. Як правильно давати інтерв'ю. Специфіка служб зв'язків з громадськістю в

місцевих органах влади. Варіанти позиціонування. Спічрайтер та його обов'язки. Порівняння іміджів основних політичних сил на парламентських виборах-2006 в Україні. Особливості парламентських виборів-2006 в Україні. Сучасний стан служб зв'язків з громадськістю у керівних органах України. Підготовка до публічного виступу. Доповідь. Промова. Виступ. Що повинно бути притаманне лобісту. Правила для лобістів Позиціонування, його етапи. Штатний персонал виборчої кампанії. Розподіл ролей. Основні вимоги до працівників служб зв'язків з громадськістю як державних службовців у владних структурах. Іміджмейкер. Роль іміджмейкера, його завдання і обов'язки. Природа іміджу. Типи іміджів. Зразки іміджів. Принципи формування виборчої команди. Обов'язки членів команди. Консультант Завдання служби комунікації у вирішенні типових проблем. Правила організації зв'язків з громадськістю в управлінських установах. Кандидат, вимоги до нього. Завдання кандидата. Підготовка до виборчої кампанії. Обов'язки ІР-служб у місцевих органах влади. Принципи комунікації. Видання про організацію. Політичні ІР. Причини недовірливого ставлення місцевих органів влади до служб ІР. Діяльність служб зв'язків з громадськістю в зарубіжних урядових структурах. Основні цілі ІР стосовно місцевого самоврядування. Сутність лобізму. Функції інституту лобізму. Що таке імідж? Урядові служби зв'язків з громадськістю. Структура. Загальні принципи організації та проведення виборчої кампанії. Цілі та зміст роботи лобістів. Сучасний стан і перспективи ІР у місцевих органах влади. Виборча кампанія, її особливості, принципи та елементи. Моніторинг публікацій у пресі. ІР і споріднена з ними діяльність.

Тема 3.3. Конфліктологія та теорія переговорів

Система міжнародних відносин як арена конфліктів і переговорів. Природа, причини та механізм конфліктів у людському суспільстві. Типи ситуацій та їх особливості у процесі взаємодії учасників міжнародних відносин. Конфлікт та його характерні риси. Основні види та класифікації конфліктів.

Структура конфлікту та його функції. Зміст понять “суперечність”, “конфліктність”, “криза”, “конфлікт”. Види міжнародних конфліктів. Структура міжнародного конфлікту та фази його розвитку. Типологія стратегії поведінки суб’єктів міжнародних відносин в процесі взаємодії та її особливості. Раціональний конфлікт та його різновиди. Конфлікт як самоціль та його підвиди. Статусні конфлікти та їх особливості. Наукова класифікація міжнародних конфліктів. Політична класифікація міжнародних конфліктів. Технологія попередження міжнародних конфліктів. Способи та прийоми дії на поведінку опонента в умовах конфлікту. Методи підтримки і розвитку співробітництва як фактору виходу із конфліктної ситуації. Основні етапи управління міжнародним конфліктом. Основні технології регулювання міжнародного конфлікту. Основні форми завершення міжнародного конфлікту. Основні стратегії виходу із конфліктних ситуацій. Міжнародні конфлікти та їх особливості в кінці XX на початку XXI століття. Основні напрямки попередження міжнародних конфліктів. Особливості управління глобальними конфліктами. Особливості управління регіональними конфліктами. Кризова ситуація та основні проблеми її врегулювання. Мирне врегулювання конфлікту, його особливості та переваги. Ситуації силової асиметрії, рівності сил учасників, та хворобливого пату конфлікту. Основні принципи врегулювання міжнародного конфлікту. Основні фази врегулювання міжнародного конфлікту. Можливі типи угод при врегулюванні конфлікту. Можливі типи рішень при врегулюванні конфлікту. Зміст поняття “Третя сторона”. Засоби дії третьої сторони та учасників конфлікту. Миротворчі сили та їх роль у врегулюванні конфлікту. Санкції з боку третьої сторони та їх роль у врегулюванні конфлікту. Миротворча діяльність третьої сторони та її напрямки. Зміст поняття “Посередник” та його функції. Технологія посередницької діяльності та її особливості. Труднощі здійснення посередницької діяльності та вимоги, які пред’являються до посередника. Посередництво держав. Міжнародні організації як посередники. Багатогранність посередництва та його види. Неофіційне посередництво та основні його напрямки діяльності. Загальна характеристика переговорів, їх види та

класифікація. Міжнародні переговори: основні тенденції та особливості. Основні функції переговорів. Основні стратегії переговорів. Психологічні механізми переговорного процесу. Технологія ведення переговорів. Дії конфліктуючих сторін перед початком переговорів. Завдання і проблеми підготовчої роботи у переговорах. Переговорна позиція і переговорна концепція. Етапи ведення переговорів. Способи подачі позицій на переговорах. Тактичні прийоми на переговорах в умовах торгу. Тактичні прийоми на переговорах орієнтованих на партнерський підхід. Тактичні прийоми на переговорах, які мають двоякий характер і використовуються в умовах торгу і партнерського підходу. Національні стилі ведення переговорів. Особистісний стиль ведення переговорів та його особливості. Переговори на високому і вищому рівнях: суть, особливості та значення. Багатосторонні переговори та їх форми. Специфіка ведення переговорів з противником (терористичними групами). Проблема переговорної гнучкості в умовах конфліктної взаємодії. Переговори в умовах нерівності сил та їх особливості. Організаційне забезпечення переговорів.